

Posamezna številka 1 Din, mesečno, če se sprejema list v uravi, naročnina 4 Din, na dom in po pošti dostavljen list 5 Din. - Celoletna naročnina je 50 Din, polletna 25 Din, četrtletna 13 Din. Cene inštatatom podgovora

Uredništvo: Kopitarjeva ul. št. 6/III
Telefon št. 2050 in 2996 - Rokopisi se ne vračajo

Uprava: Kopitarjeva ulica št. 6
Poštni ček, račun. Ljubljana 15.179.
Telefon št. 2549

PONEDELJSKI

SLOVENEK

Beseda modernega pogana

Po vojni se je večina redovnikov vrnila na francosko, toda njihov položaj ni še danes pravno popolnoma zagotovljen, tako da bi bili popolnoma zavarovani pred vsakim neljubim presenečenjem. Zato obstoji posebno društvo za obrambo francoskih redovnikov »Drace«, ki se poteguje sdač posebno za povratek kartuzijancev. Društvu se se vedno ni posrečilo izposlovati dovoljenje za povratek teh redovnikov, ker se temu upira francoska loža. Redovniki bi se radi naselili zopet v slovitih Grande Chartreuse; domače ljudstvo bi jih bilo silno veselo. Značilno je, da se je ranje zavzel tudi socialistični poslanec Chastenet. Prav radi tega ga je socialistična stranka izključila iz svojih vrst. Toda Chastenet se tega prav nič ni ustrašil in je še nadalje zagovarjal svoje misel ter bil tudi zopet izvoljen za poslanca, čeprav so ga socialisti izključili iz svoje stranke.

Pravo senzacijo pa je prineslo zadnje zborovanje društva za povratek redovnikov »Drace« vseh francoski javnosti, razočaranje pa francoskim in socialistom. Poslanec Chastenet se je prijavil k besedi in izjavil takole:

Pri uveljavljanju zakonov l. 1901. proti redovnikom so porabili posest mrtve roke za prevezo; če bi se pa tedajni zakonodavci vrnili, bi videli, da niso posestiva mrtve roke tista, ki jih posedujejo redovniki, temveč tista, ki so v rokah mogočih gospodarskih koncernov, velebank in akcijskih družb. Toda nikdo ne misli postaviti teh izven zakona. Zakoni iz leta 1901.—1904. so izjemni zakoni, prava zvižajna skrupela in kot laicistu, republikancu in socialistu, kot modernemu poganu se mi upira, da bi gradil republiko na samovlasti in zvižajnosti. »Klerikalce«, duhovnike in redovnike slikajo kot opornike kapitalizma. Nedavno sem izvedel preiskavo in nikakor nisem mogel odkriti, da bi se pri vodstvu naših velikih akcijskih družb nahajali duhovniki. Duhovniki niso bogati. Nasprotno kot socialist hočem na ves glas oznaniti svetu njihov bedni položaj. Poznam tudi takšne duhovnike, ki živijo od nekaj sta frankov na mesec. Kateri proletarce se upa to storiti?«

Nato je poslanec Chastenet pripovedoval, kako je nedavno obiskal trapiste in bil njihov gost. Primerjal je samostane s modernimi kopalnicami. »Za kopalnice imamo svobode v vseh zadevah, za redovnike pa, ki v teh materialističnih časih dajejo zgled odveden v smesem življenju in ki z besedo in zgledom pridizajo ideale, za te imamo samo izjemne zakone. Meni je za mojo osebo ljubše, ako ljudstvo ubere pot v cerkev, kakor v zabavišča!«

Zanimiva je tudi tale okolnost! Medtem ko se posamezni radikali in socialisti prav nič ne kažejo nasprotne odpravi izjemnih zakonov proti redovnikom, se to njihovo nasiranje takoj izpremeni, ko stopijo v klub svoje stranke. Znano je tudi, da je Herriot glede Cerkev v Franciji in Vatikana popolnoma menjal svoje nekdanje naziranje in da je v tej zvezi izjavil, ko je zasedel ministrsko mesto in ko so se katoličani ball novega preganjanja, da bo spriču inkuster, ki mu jih je prineslo 60 letno življenje, pametno vladal. Znano je tudi o nekdanjem socialistu Briand, ki je svoj čas najljubeje zagovarjal izjemne zakone proti redovnikom, da je bil en tisti, ki je po vojni na svojo roko upostavil diplomatske zveze s Vatikanom.

Železničarski sanatorij

Belgrad, 19. febr. l. Danes dopoldne je bil redni letni občni zbor oblasti uprave bolniškega fonda državnega prometnega občja. Poročilo odbora je bilo sprejeto, prav tako sklep, da se šimprej zida sanatorij na Avali, za kar je že votiranih šest milijonov Din. Občnemu zboru je prisostvoval odgovoralec prometnega ministra dr. Kavčič.

Naše poslanštvo na Nizozemskem likvidirano

Haag, 19. febr. l. Koncem februarja bo likvidirano naše poslanštvo na Nizozemskem. Interese naše države na Nizozemskem bo zastopal naš poslanik v Londonu dr. Gjurič, ki je bil že prej akreditiran na nizozemskem poslanstvu. Inventar nizozemskega poslanštva bo tudi sprejeto poslanštvo v Londonu.

Tendenčne vesti o Romuniji

Bukarešta, 19. febr. AA. Rador poroča: Danesnji romunski listi ogorčeno protestirajo proti netočnim vestem, ki so se pojavile v nekaterih angleških listih o položaju v Romuniji in o njenem kraljevskem domu. Tako n. pr. piše »Univers«, ki drugače ni naklonjen sedanji vladi: Te vesti ne izvirajo iz Bukarešte, nego iz raznih tujih centrov, ki vodijo neprijateljsko propagando proti Romuniji, bodisi iz komunističnih virov ali katerih drugih. Resnica je samo to, da so železničarski verodni iz železniških delavnic v Bukarešti in Cluju dogodki, kakršni se dogajajo po vsem svetu, v vseh industrijskih središčih sveta. Resnica je tudi to, da so komunistični agitatorji poskušali izrabiti to nezadovoljstvo in gospodarske težave, toda romunska vlada je bila vedno zmožna napraviti konec takim poskusom in jih je tudi to pot zatrla.

Hud ogenj v Egiptu

Kairo, 19. febr. AA. Silen ogenj je vpepeli vas Syriacos v Spodnjem Egiptu. Zgorelo je 108 hiš. Šest žensk je našlo smrt v plamenih, več ljudi je na hudo opečeni.

V Berlinu so postali nervozni

Zbližanje med Francijo in Rusijo

Bavarska se dviga proti Prusiji

Pariz, 19. febr. Berlinski dopisnik »Journal« poroča, da je Hitler nenadno odpotoval z letalom v Monakovo, kjer je baje imel važne konference z več osebnostmi, katerih imena so pa tajna.

V vladnih krogih se opaža že nekaj časa precejšnja nervoznost, ker se Rusija vidno odmika od Nemčije k Franciji. Glasilo sovjet. vlade »Izvestjac« je objavilo značilen uvodnik, v katerem se imenuje podpis pakta o nenapadanju med Francijo in Rusijo dogodek velikega pomena.

Vodilne osebe francoske armade, tako pišejo »Izvestjac« so uvideli, kako važen politični in gospodarski faktor v svetu so sovjeti. Sovjetska Rusija je pripravljena sodelovati s Francijo na ohranitvi miru in na gospodarski konsolidaciji sveta.

Izvestjac povdarja zasluge, ki si jih je stekel za francosko-rusko prijateljstvo Litvinov in dostavlja, da je sovjetska Rusija pripravljena stopiti v prijateljske stike tudi z drugimi državami v svrhu ohranitve miru.

Nemški politiki dobro vedo, da ta članek daje izraz dejstvu, da se Rusija čimdalje bolj naslanja na Francijo in so zaradi tega hudo vznemirjeni. Tudi potek hirtenberske afeje, zlasti pa utrditev Male antante v pravo trozvezo je Nemce hudo vznemirila.

Zelo se je Hitler razburil tudi zaradi navdušenih ovacij, ki jih je zadnje dni v Monakovem deležen bivši prestolonaslednik princ Ruprecht bavarski. Ko se je pri ne pojavil v Narodnem gledališču, je godba zaigrala staro bavarsko narodno himno. Te manifestacije so brezdvomno naperjene proti novemu pruskemu režimu, ki je začel kulturni boj proti katoliškemu prebivalstvu in se obrača tudi proti samostojnosti dežel.

»Regensburger Anzeiger«, list bavarskega ministrskega predsednika Helda, piše: »V monarhistični misli in njenem urosenju vidimo zadnjo in največjo rezervo moči za Bavarsko. Bavarski kralj je najboljši jamstvo za ohranitev bavarske države. Srečni smo, da imamo v sedanjem reprezentantu kroga tako osebnost, ki je vedno ohranila modro državniško rezerviranost nasproti dnevnim sporom in si ohranila simpatije vsega prebivalstva. Če bi v Berlinu poskušali vzeti Bavarski njene pravice, bo Bavarska dobro vedela, kaj ima storiti.«

Hitler divja proti centru

Hitler medtem divja dalje proti Centru in je prepovedal vse centruške liste v Nemčiji za tri dni, ker so objavili volivni proglaš, ki je seveda naperjen proti režimu.

Gubernar Westfalije, Gronowski, ki pripada Centrumu, se je v znak protesta proti temu odpovedal svojemu mestu.

Doznava se, da se nahaja v Berlinu pri Hitlerju zaupnik in posebni odposlanik italijanske vlade, senator Maltini.

Amberg, 19. febr. tg. Tu je bil velik shod bavarske ljudske stranke, na katerem je popoldne skoraj dve uri govoril bavarski ministrski predsednik dr. Held o političnem položaju. Izjavil je: Odstavitev pruskih ministrov dne 16. februarja ni v skladu z razsodbo državnega sodišča. Ze sama igra z idejo pošiljanja državnih komisarjev v nemške dežele je proti smislu weimarske ustave. Stvari, kakor jih sedaj počenjajo v Prusiji, predstavljajo stalno ogrožanje dežel po državi. Treba je zopet upostaviti ravnotežje med državo in deželami. Dr. Held hoče varovati samostojnost Bavarske tudi tedaj, če bi se postopalo proti njej s kakršnokoli silo. Celo če bi se uresničila in izvršila blazna ideja puča, je bavarska vlada tako oborožena, da jo bo vedno lahko zadušila v kali. Končno je dr. Held nastopil tudi proti načrtom, da bi se na Bavarskem imenoval kot državni upravitelj kak pruski princ.

Angleški glasovi o trozvezi „Činitelj miru v Evropi“

London, 19. febr. AA. Reuter poroča: V »Sunday Times« prinaša Weeckham Steed, ugledni angleški publicist, članek o mednarodnem položaju, v katerem med drugim pravi:

Dva dogodka sta posebno važna v mednarodnem življenju zadnjega tedna: preureditev Male antante in obsodba Japoncev v Mandžuriji s strani Društva narodov. Na podlagi sporazuma, ki mu je smoter, podpirati čim bolj red in s tem pravico nad nasiljem, se je sklenil ta novi dogovor med državami Male antante. V današnjih dneh se zdi, da triumf novega reda še ni čisto zagotovljen, zato je preureditev Male antante znatno razbistrila položaj v tej smeri. Tudi izjava Male antante, da bo ta grupacija ljudi v bodoče nadaljevala politiko pakta Društva narodov, lokaronskega dogovora in bodoče konvencije o razorožitvi, je značilna. Če pojdetta francoska in britanska politika po isti poti kakor politika Male antante, se Mussolini, Hitler in Gomböhs ne bodo upali udariti proti nim, ki vodijo to politiko.

Dalje naglašja Steed, da je Mala antanta že dolgo činitelj miru in stabilnosti v Evropi.

Tudi nedeljski »Observer« piše med političnimi beležkami, da je bil motiv za novo preureditev Male antante urosen pred težnjami, ki se v novejšem času kažejo v Nemčiji, na Madžarskem in v Italiji. List naglašja miroljubne težnje Male antante, ki stoji neomajno na strani zaveznikov.

Praga, 18. febr. tg. »Pravo lid« piše glede novih dogovorov Male antante, da pomenijo nedvomno napredek. Posebno v zunanje-političnih vprašanjih bo vsaka država članica spremenila svoje nazore šele potem, ko bo zašlišala obe drugi članici. To je novum v internacionalni politiki in pomeni gotovo omejitve državne suverenitete, vendar v tem ni treba videti federacije ali to določbo tolmačiti tako, kakor da bi bile države obvezane, priti druga drugi na pomoč z vojaškimi sredstvi v notranjih zadevah. Dala se je le primerna oblika za ono, kar se je že del časa prakticiralo.

Komunistična propaganda na Madžarskem

Budimpešta, 19. febr. tg. Ker se je v ponedeljek in torek bati komunističnih demonstracij, je policija odredila obsežne varnostne naredbje. Policija je odkrila več komunističnih organizacij in zalotila komunistično agitatorsko šolo. Aretirala je tudi voditelja fonda Rdeče pomoči in aretirala 30 članov študentov. Bivši državni tajnik dr. Jožef Madzsar, ki je bil pred kratkim obsojen radi komunistične propagande, je bil zopet aretiran skupno z nekimi zdravnikom in privatnim uradnikom radi ponovne propagande. V Pešti Erzszebetu je bilo aretiranih 60 oseb, o katerih so dognali, da so zapletene v komunistično zaroto.

Velik sneg v Franciji

Pariz, 19. febr. AA. Iz mnogih predelov Francije poročajo o snežnih zametih in mrazu. Snežilo je celo v Duarnenezu v Bretaniji, kjer že več let niso videli snega.

Zingara nenormalen?

Miami, 19. febr. AA. Komisija, ki ima nalogo pregledati Zingaro in njegovo duševno stanje, ki sporočila sodišču, da bo morala ugotoviti, ali ni obtoženec blazen. Ko je Zingara zvedel za to, je izjavil, da ni prismojenc.

Policija je dognala, da je Zingara leta 1931 začel izdajati anarhističen dnevnik »Era Nuova« v Los Angelesu.

Stanje ranjenega čikaškega župana Černaka je neizpremenjeno.

Kakor se doznava, bodo nekateri člani kongresa predlagali, naj se podeli Mrs. Gross kolajna za neustrašenost, ki jo je pokazala v trenutku atentata na Roosevelta, ko je udarila Zingaro po roki, da je njegov strel zgrešil.

Smrt skladatelja

Darmstadt, 19. febr. tg. V visoki starosti 75 let je umrl danes znani cerkveni skladatelj profesor Arnold Mendelsohn.

Po najnovejših vesteh iz Tokia namerava danes japonska vlada izdati povelje svoji vojski v Mandžuriji, naj preide v ofenzivo in udari naravnost proti Pekingu, glavnemu mestu Kitajske. Istočasno bo Japonska izstopila iz Zveze narodov, ker ni hotela priznati nove države Mandžukuo, ki je pod japonskim protektoratom. Kakor nam kaže slika, se Japonci lahko takaj urelevi iz zvižajnega diplomata v Zenevi v dobro oboroženega vojaka.

Da zaključimo

poglavje o cenah namreč, bomo iz zopetnega odgovora »Trgovskega lista« posneli samo glavne misli in se omejili na stvarne ugotovitve, ki so nujno potrebne glede na zavijanje našega nasprotnika. Pisec se opravičuje radi »ostrgac« tona (mi smo rekli, da je bil ton za strokovno glasilo nespoloben) — ček, da so trgovci ozelo občutljivi, kadar slišajo očitke, ko da bi bili krivi vse (!) dragine (tega mi nismo nikdar trdili) in kdor se je lotil po nepotrebnem (!) vprašanja cen ter kliče oblasti nad nje (kontrolno cen), ta je udaril v srčeno gnezdo. (To prispodobno o sršenovem gnezdu, za trgovce ne preveč laškavo, uporablja pisec kar dvakrat v svojem članku. Razburjenje med trgovci — »Trgovski list« bi dejal krepkeje: v sršenovem gnezdu — je bilo toliko bolj razumljivo, ker so trgovci komaj srečno prestali boj proti načrtu novega protidraginskega zakona, ki bi bil trgovcem prinesel nadležno kontrolo cen. Če je za dozorlet načrt zakona o pobljanju draginje, torej ni naš prvi članek visel tako v zraku kakor je hotel to dokazati »Trgovski list«?

»Trgovski list« trdi, da sem se gladko izmislil, da je on pisal proti meni, ker sem Primorec, in da je v svoji polemiki žalil Primorce. Ta moja trditve je navadna laž in zato ter za čisto osebne napade bom dajal račune pred drugim forumom. Najprej ugotavljam, da nisem nikdar trdil, da je »Trgovski list« napadel mene zgolj radi tega, ker sem Primorec, pač pa sem trdil, da je bilo moje primorstvo nekaj ocvirek, s katerim je »Trgovski list« zabelil svojo polemiko. Saj sem na pr. jasno pisal: »Če vse to še ni zadosti (smesenje namreč, da sem si svoje trditve gladko izmislil, da mi je zasijalo v glavi, če se mi kaj zasanja, nepoznavanje razmer itd.), če morda slutiš, da bi kdo tvojemu nasprotniku ulegnil dati prav, potem mu vrzi v obraz šč, da je Primorec!« Še danes trdim, da je bilo, sodeč po dispoziciji članka, moje primorstvo za ton članka v »Trgovskem listu« odločilno in da bi »Trgovski list« sicer nikdar ne bil tako prostaško nastopil proti meni.

Ce ni hotel mene napasti kot Primorca, čemu potem začenja svoj članek s tem-le uvodom: »V svoji knjigi »Goriški Slovenci« piše Andrej Gabršček, kako so se ljubljanski listi silno radi vmešavali v goriške razmere, čeprav jih niso niti najmanj poznali, niti si prizadevali, da jih spoznajo. Zato je njih vmešavanje goriškim Slovencem le škodovalo in A. Gabršček jim je zato zaklical: Če že nečete pomagati, potem vsaj ne škodujte!« Zakaj tudi pisec zaključuje svoj prvi članek s temi-le besedami: »Zato vam pravimo z v o d n i m i besedami: Če že nečete pomagati naši trgovini in obrti, ki se komaj še vzdržujeta, jima vsaj ne škodujte, kajti neznanje razmer ni nobeno opravičilo.« (Manevriranje z neznanjem razmer smo zadnjič dovolj krepko zavrnili.) Kaj se to pravi? Čemu je »Trgovski list« privlekel v svoje stolpce Gabrščekovo politično knjigo? Ali ni jasen iz premis, ki jih postavlja »Trgovski list«, zaključek: Kakor so Kranjci škodovali Goričanom z vmešavanjem v njihove razmere — to seveda trdi g. Gabršček in ne mi — tako škodujete vi Primorci nam danes, ko se vmešavate v naša? (Manevriranje z neznanjem razmer smo že zadnjič odločno zavrnili.)

Clankarju je danes za ta lapsus gotovo očitvidno žal, ker Primorci vendar tudi tu nekaj pomenijo. Morda ni računal, da bom na osebni napad reagiral napadu primerno. Če najprej ugotovim a primernim uvodom, kdo je pisec, navede njegovo šifro, mu očitaj, da je navaden sanjač in lahkomiselnež, ki piše to, o čemer se mu je sanjalo in ga skušaj pred javnostjo prikazati za tepca, imajš potem še pogum postavljati se, kakor da v polemiki nisi bil osebni in klicati nasprotnika, ki je bil izzvan na osebno področje, na odgovor pred drugi forum« radi osebni napadov! Tovariško menda to ne bo. S tem pa nikakor ni rečeno, da se tega foruma bojim, saj to ne bo kak fašistični tribunal, temveč po vsej verjetnosti »tovariško« razodidelec.

S tem polemiko zaključujemo in prosimo bralce, naj nam oprostijo, če je moralo priti v to polemiko toliko osebnega, saj se to ni zgodilo po naši krivdi. — aki.

Dunajska vremenska napoved: Nižja temperatura, sneg.

Primorje : Ilirija 3 : 2 (3 : 1)

ASK Primorje predstavnik slov. nogometa v državnem prvenstvu

Ljubljana, 19. februarja.

Po prvi kvalifikacijski tekmi, v kateri je tesno zmagalo — kakor znano — Primorje z rezultatom 2:1, je vladalo za današnje odločilno tesno tudi v krogih izven sportnih vrst veliko zanimanje. Brez običajne reklame se je zbralo na Ilirijanskem igrišču nad 1500 gledalcev, ki so nestrno pričakovali začetka borbe. Ze kmalu po 2. uri so začeli prihajati posamezni gledalci, ki so napolnili dlasti prostore na severni in južni strani igrišča. Oba tabora, Ilirijanski in primorjanski sta se, kakor vedno, placirala na svojih običajnih mestih. Povsod precejšnja nestrnost in nervoznost. Razumljivo, vsaj danes ni šlo samo za običajen derby, ampak je padla definitivna odločitev, kdo od slovenskih klubov bo reprezentiral naš nogomet v državnem prvenstvu. Pa tudi za prestiž enega kakor drugega kluba je šlo; kajti odnošaji, v katerih živita omenjena kluba je precejšnje dobo let, so vse prej kakor prijateljski. Da eni kakor drugi zadržujejo ne morejo prenesti poraza svojih, je razumljivo. Čudno je le to, da merodajni faktorji ne iščejo vzrokov za neuspeh tam, kjer faktično so in kateri so tako vidni, da bi jih lahko z roko odtipali. V interesu našega sporta in nogometa se prav posebej je, da se stvar spravi enkrat v pravi lir. To velja prav za oba kluba, ker so povsod iste hibe, kar se vzgoje nogometašev tiče, ne glede na to, da je danes zopet Primorje zmagalo. Kajti v tem pogledu ni prav nobenega napredka, ravno nasprotno, samo nazadovanje moramo na žalost beležiti in to se pokaže v tem slabši luči, s čim boljšim moštvom iz kakke druge podzveze igramo, da kakšega boljšega inozemskega moštva niti ne omenjamo.

Težka naloga čaka naš nogomet v državnem prvenstvu in mislim, da človek ne sme biti ravno preveč velik pesimist, če trdi, da bodo Slovenci igrali prav šklavno vlogo v verigi letošnjih prvenstvenih srečanj. Kajti tako je trenutno stanje pri nas, ki že par let sem hira na tej kronični bolezn. In če se ne postavi nogomet na drugo podlago in če se te večne preklarije ne likvidirajo enkrat za vselej, smemo upati, da bo naš slovenski nogomet v naši državi igral vlogo najnavadnejšega provincialnega kluba. To ni v interesu nas Slovencev in našega sporta, ker vsi dobro vemo in se dobro zavedamo, da imamo mi Slovenci tak sportni material, da bi lahko zmagovali ne samo v državi, ampak tudi izven mej naše domovine. Če je to šlo v gotovih panogah telesne kulture, mora iti tudi v sportu, ne izvzemši nogometa. To izvesti in to doseči je pa v prvi vrsti naloga voditeljev, in šele v drugi vrsti nogometašev.

Današnja tekma nam je zopet pokazala to, česar v sportu ne bi smelo biti. Surovi spopadi med posameznimi igralci so bili tako pogostu, da se je moral sodnik trikrat poslužiti najskrajnejših sredstev, t. j. izključitve. Igrišče sta morala zapustiti takoj v začetku drugega polčasa po en igralce od Ilirije in Primorja, proti koncu pa še en igralce od Primorja. Tudi publika danes ni štedila s svojimi psovicami, tako da je uspeh današnje tekme — če izvzamemo igro v prvem polčasu — zelo neugoden. Za samo dejstvo, da je morala močno ojačena policija skrbeti za redni potek igre, pove več kot dovolj. To in pa že itak nizka stopnja našega nogometa morajo spraviti največjega optimista iz ravnotežja in se ne smemo prav nič čuditi, če bodo igrišča vedno bolj prazna. Nogometna igrišča niso za to tu, da bodo posamezni igralci sami med seboj obračunavali in tudi ne zato, da si bo dajala gotova publika na eni kot na drugi strani duška svojim, že itak razdraženim živcem. Če se hoče na ta način sanirati naše domače sportne razmere, potem je bolje, da danes končamo nego jutri.

Igra nam je v prvem polčasu nudila lep nogomet, drugi polčas je pa takorekč vse pokvaril. V divjem tempu se je začela igra ter hitro se menjajoče situacije in zelo napeti momenti prvega polčasa so navdušili večino gledalcev. V prvih minutah sta si bili moštvi enakovredni, potem je pa prevzelo Primorje vodstvo, ki je ves prvi polčas prevladovalo. V drugem polčasu pa je bila primorjanska enajstorica samo še defenzivna, zlasti potem, ko je bil Slamič izključen. Ilirija si je pa v drugem polčasu prizadevala, da bi svoj neuspeh prvega polčasa popravila, vendar ni imela sreče. Pa tudi pri njej se je poznala vrzel, ki je nastala v napadnem kvintetu vsled izključitve Luce-ja. Izključitev Uršiča od primorjanskega napada pa se ni poznala, ker se je izvršila prav zadnje minute.

Ob 15. se predstavita sodniku g. Mikuličiču iz Zagreba moštvi v naslednjih postavah:

Ilirija: Doberlet—Jančič, Berglez—Golobček, Varčič, Belak—Svetič, Sandl, Luce, Košak in Pfeifer.

Primorje: Starc—Svetič, Jug—Sočan, Slamič, Pišek—Hassel, Erman, Lute, Franci in Uršič. Od Ilirijanskega moštva je presenetil Doberlet, ki je prav dobro branil. Branilca nista bila danes na taki višini, kakor smo ju že večkrat videli in tudi krilci so premalo pomagali obrambi v prvem ter napadu v drugem polčasu. Napad je igral mestoma raztrgano, na vsak način pa je imel v drugem polčasu nebroj prilik, da se uveljavlja. Enajstorici se je močno poznalo, da ji manjka Unterreiter. Posamezni igralci so se danes večkrat spozabili, kaj je dovoljeno in kaj ne.

Primorje je igralo v prvem polčasu zadovoljivo, dočim nam je v drugem polčasu predvedlo raztrgano defenzivno igro. Starc je bil prav dober, če-tudi gre en gol na njegov račun. Branilca sta zadovoljiva, prav dober je bil Slamič v halfliniji ter Uršič, Erman in Franci v napadu. Tudi pri tej enajstorici so nekateri večkrat prestopili meje dovoljene sportne fairnesse, celo v nekoliko večji meri kakor današnji njeni nasprotniki.

Igra je potekala takole: Ilirija ima prvi udarec. Igra se razvija v precej divjem tempu, ki ga zelo ovira blaten teren. V 4. minuti postavi Ilirija po Pfeiferjevem strelu 1:0 za svoje barve. V 6. minuti sledi kornar proti Primorju, ki se pa šele v 9. minuti strelja, ker ga sodnik vesled manjkajočih vogalnih zastavic ni pustil prej streljati. V 13. minuti izenači Erman s krasnim strelom. Stanje 1:1. V 15. minuti kornar proti Iliriji, ki ostane neizbravljen. Tudi kornar proti bezozelenim v 24. in v 25. minuti ne spremeni stanja. V 26. minuti postavi Uršič 2:1 za črno-bele. Teža gola sodnik ne bi smel priznati, ker se je Uršič z roko dotaknil žoge. V 30. minuti strelja Erman in žoga obteži v mrežo. 3:1 za Primorje. V 43. minuti kornar proti Primorju, ki tudi ne spremeni rezultata. Isto je s kornarjem, dikriranim proti Primorju v 44. minuti. Prvi polčas konča 3:1 za Primorje.

V drugem polčasu začne Primorje, toda Ilirija ustvari takoj opasno situacijo pred nasprotnikovim golom. V 5. minuti dikrirani prosti strel proti Primorju ubrani Starc. Isto se zgodi s prostim strelom v 7. minuti. V 8. minuti izključi sodnik Slamiča od Primorja in Luce-ja od Ilirije. V 9. minuti kornar proti Primorju, ki ostane neizbravljen. Ilirija vedno bolj pritiska, Primorje se samo brani. V 14. minuti kornar proti Primorju, ki ne izpremeni

stanja. V 23. minuti zopet kornar proti Primorju, ki prinese Iliriji drugi gol. Stanje 3:2 za Primorje, ki se do konca ne spremeni. V 25. minuti zopet kornar proti Primorju, ki ga pa Ilirija ne zna izrabiti. Tudi Primorju ne prinese kornar, dikriran proti Iliriji v 32. minuti nobenega haska. Prav tako se zgodi s kornarjem proti belo-zelenim v 34. minuti, ki pa je ustvaril zelo nevarno situacijo. V 44. minuti je bil izključen še Uršič od Primorja in sodnik odzviže zelo napeto, a obenem surovo igro, iz katere je izšlo Primorje kot zmagovalec ter se je na podlagi obeh tekem kvalificiralo za zastopnika slovenskega nogometa v drž. prvenstvu. Sodil je g. Mikuličič iz Zagreba energično in objektivno, a ne čisto brez napak.

★

Vejaški tim Triglav : Korotan (1. m.) 3 : 2 (1 : 1)
Danes se je odigrala na Korotanovem igrišču prijateljska tekma med vojaškim moštvom Triglav in prvo Korotanovo enajstorico, v kateri je zmagal vojaški tim z enim golom difference.

Korotan (rez.) : SK Domžale 3 : 1 (1 : 1)

V Domžalah je gostovala danes Korotanova rezerva ter je premagala tamkajšnji SK Domžale z rezultatom 3 : 1.

Mariborski sportniki za pomožno akcijo

Maribor, 1. febr.

Na igrišču ISSK Maribora je bil danes popoldne nogometni brzoturnir, ki ga je organiziral tukajšnji medklubski odbor LNP. Sodelovali so vsi mariborski nogometni klubi in sicer ISSK Maribor, SK Rapid, SK Železničar in SK Svoboda. Odigrali so skupaj šest tekem in je trajala vsaka po 20 minut.

Kot prvi par sta nastopila Rapid in Maribor. Tekma je končala 1:0 za Rapid. Maribor je nastopil z novimi igralci, ki pa se niso posebno obnesli. Rapid je dosegel v precej izenačeni borbi zmagovalecni gol v 6. minuti po Vankotu. Sodil je g. Necnc.

Nato sta odigrala svojo tekmo Železničar in Svoboda 2:0. Železničarji so imeli lahko stališče, gola sta padla v peti minuti iz 11 metrovke in v 18. minuti po Pavlinu. Sodil je g. Bergant. Rezultat tretje tekme Rapid : Svoboda 1:0. Sodil g. Bizjak.

Četrto tekmo sta odigrala Maribor in Železničar. Končala je 1:1. Tekma je bila zelo zanimiva. Oba nasprotnika sta se spoprijela resno in ostro. Prvi gol je dosegel Ž. v 11. minuti. M. pa je izenačil v 14. min. Kljub obojestranskemu prizadevanju je ostala tekma neodločena. Sodil je g. Mohorko.

Nato sta nastopila Maribor : Svoboda 1:0. Maribor je bil sicer v stalni premoči, radi hiperkombinacije pred nasprotnikom golom ni dosegel večjega uspeha. Edini gol je padel iz 11 metrovke. Sodil je g. Skalar.

Zadnje tekmo sta odigrala Rapid : Železničar 1:0. Od vseh tekem je bila ta gotovo najzanimivejša. Stara rivala sta se borila z neverjetnim elanom. Bila je ostra tekma, kakor bi šlo za prvenstvo. Gol je odnesel Venko v 21. min. Sodil je g. Vesnaver.

Kot zmagovalec današnjega brzoturnirja je izšel Rapid, ki je vse tri tekme odločil v svojo korist. Priboril si je krasen pokal, ki ga je za zmagovalca darovala znana sportna trgovina Divjak. Na drugo mesto se je plasiral Železničar, na tretje Maribor, na zadnje Svoboda.

SMUČARSKA TEKMA V DELNICAH

Delnice, 19. febr. 3. Tukaj je bilo danes smučsko tekmovalanje za prvenstvo zagrebške podzveze na 30 kilometrov dolgi progi. Pričačkvali so, da bo mnogo tekmovalcev prišlo iz Slovenije, vendar jih je bilo samo šest, med njimi državni prvak Joško Janša. Od prijavljenih 59 tekmovalcev jih je nastopilo 53. Med tekmovalcem jih je 15 odstojilo. Rezultati:

1. Joško Janša, 2 uri 26 min. 41 sek.
2. Alojz Klančnik (Dovje-Mojstrana) 2 uri 41 min. 39 sek.

3. Rudolf Zingerlin (Maraton) 2:42:45.
4. Miha Majnarič, junior (Delniški Sokol) 2:49:16.

Prvenstvo zagrebške podzveze si je osvojil Rudolf Zingerlin.

Tragična nesreča ob Zmajskem mostu

Ljubljana, 19. febr.

Okrog polдне se je pri Zmajskem mostu v strugi Ljubljanske priptela zelo tragična nesreča, ki je nacnah zbrala na obeh bregovih polno radovednih ljudi. Na Sv. Petra naspje je slonel ob drevesu 45 letni Blaž Setničar, usnjarski mojster pri Pollaku. Na zurzlini mu je nenadoma spodrsnilo, mož je zgubil ravnotežje ter padel čez skarpo v strugo Ljubljance. Tam je zadel z glavo na enega izmed hlodov, ki so zabiti ob kanalu, ki je epeljan ob kraju Ljubljanične struge. Bil je seveda v tistem trenutku mrtev. Očividci so sicer takoj poklicali reševalno postajo, ki je na mesto nesreče takoj odposlala del svojega moštva s trenskim vozom ter z lestvami in vrvmi. Toda reševalci so imeli zgolj žalostno delo, da so potegnili mrtvega moža na suho ter ga potem spravili v mrtvašnico. To delo so v dobri pol ure opravili. Nesrečni mož zapušta ženo in tri nepresekrljene otroke.

★

Tečaj za esperanto po Če-metodi se bo otvoril danes ob 19.30 v šoli pri Sv. Jakobu. Če-metoda se je izborno izkazala povsod, kjer so poučevali po njej.

»Tebe Boga hvalimo.« Glede na naše poročilo v zadnjem »Ponedeljskem Slovencu«, da se je na koncu slovesne škofove maše v stolnici prvič zapel v slovenskem jeziku »Tebe Boga hvalimo«, nam sporočajo, da je stolni zbor pel ta epve v slovenskem jeziku mnogokrat že od leta 1927 dalje. Do sedaj je pel dr. Kimovčeve skladbo; v nedeljo pa je prvič izvajal Premrljev »Tebe Boga hvalimo«.

Obupen čin Slovenke

Belgrad, 19. febr. 1. Predčerašnjem je poskušala izvršiti samoumor gospa Fani Pinto, rodom iz Slovenije. V samoumorilnem namenu se je pogrnala v Donavo, toda pravčasno so jo opazili ribiči ter jo rešili gotove smrti. Pred policijskim uradnikom je izjavila, da je namerala izvršiti samoumor zaradi velike bede, v kateri se nahaja s svojim možem, ki je že delj časa brez službe in je vrhu tega še bolan.

Mariborska nedelja

Maribor, 19. februarja.

Zborovanje vojnih žrtv

Dvorana Zadruga gospodarske banke, ki je po navadi polnijo veseli in radostni obrazi posestnikov najraznovrstnejših prireditev, je nudila danes dopoldne čisto svojevrstno sliko. Napolnili so jo ljudje, ki jim je kruta usoda uničila zdravje, jim odtrgala ude, zastrupljala s plini pljuča, trgala s projektile telo, jim uničila na boljših najdražja življenja. Zborovali so invalidi mariborskega okrožja, razpravljali so o svojih nadlogah ter sklepali načrte za boljše in njim prijaznejšo bodočnost. Občni zbor je bil zelo dobro obiskan. Nad 250 vojnih žrtv, vdov in svojecv padlih je napolnilo dvorano. Iz Ljubljane je dospel kot delegat osrednjega odbora g. Tome, vojaško oblast je zastopal podpolkovnik Petrovič, okrajnega načelnika komisar Čukon, občno ravnatelj Jež, rezervno častnik Kerbar. Ob 9 je otvoril zborovanje predsednik Franjo Geč s prišrčnim pozdravom navzočih, posebno še delegatov in zastopnikov oblasti ter tiska. Predlagal je zatem za častnega predsednika občnega zbora delegata Tomca, ki je prevzel vodstvo. Po prečitaniu zapisnika lanskega občnega zbora je povzel besedo zopet predsednik Geč ter v zgoščeni besedi podal sliko trenutnega položaja invalidske organizacije ter opozoril zborovalce na veliko in vsestransko delo, ki ga je vršil odbor v minulem letu. Glavno načelo odborovih stremeljenj je bilo: vsestranska pomoč včlanjenim žrtvam svetovne vojne. Znatne so bile denarne podpore, še več pa je izvršil odbor za članstvo z neštevilnimi intervencijami in posredovalnimi koraki. Opozoril je nato na hibe sedanje invalidske zakona ter na pričakovanje, ki ga stavijo žrtve vojne v novi zakonski osnutek. Iskreno se je zahvalil vsem blagim dobrotnikom, ki so podprli invalidsko blagajno bodisi direktno, bodisi z raznimi darovi za tombolo. Med dobrotniki stoji na prvem mestu mestna občina. Spomnil se je tudi devetih, v preteklem letu preminulih članov, ki jim je zaklical zbor trikratni slava.

Delegat Tome je nato orisal v izčrpnih besedah borbo invalidskega združenja za izboljšanje zakonskih določb ter je opozarjal, da so v novem zakonskem osnutku, ki ga bo skupščina kmalu obravnavala, v znatni meri upoštewane upravičene težnje invalidov.

Tajniško poročilo je podal tajnik Pravič. Pkazalo je izreden obseg tajniških poslov. Društvo šteje 870 članov, od tega 567 aktivnih in sicer 385 vojnih invalidov in 182 vdov.

Blagajnik Drago Tratnik je poročal o društvenih finanah. Dohodkov je bilo 57.747,05 Din, izdatkov pa 49.720,23 Din. Novi proračun predvideva 25.500 Din izdatkov in toliko dohodkov.

Pri volitvah je bil izvoljen zopet dosedanji odbor z agilnim predsednikom Franjom Gečem na čelu.

Delo in načrti mariborskega avtokluba

Med občnimi zbori, ki so se danes vršili, je bil gotovo eden najvažnejših zbor avtokluba, sekcija Maribor, ki se je pod vodstvom predsednika veletrgovca Ferdo Pinterja vršil v lovski sobi hotela Orel. Iz poročil predsednika in društvenih funkcionarjev je bilo razvidno velevažno delo, ki ga vrši organizacija naših avtomobilistov zlasti na polju propagande našega tujskega prometa z vzorno izvedeno informacijsko službo, ki je na razpolago vsem avtomobilistom, ki pasirajo Maribor. Predsednik se je spomnil v minulem letu preminulih članov mariborske sekcije ter podal nato obsežno poročilo o delu sekcije in udeleževanju sekcijjskih članov. Važno so bila prizadevanja kluba za znižanje državnih, banovinskih in občinskih bremen. Dobre efekte je pokazalo ter prizadevanje za znižanje taksnih pristojbin, odpis davkov na vozila, ki niso v prometu itd. Med pomembnimi dogodki je omenjal izlet avtomobilistov v Prago in izlet mariborske sekcije v Logarsko dolino. Zidanje lastnega doma v Mariboru je zaenkrat radi premalih sredstev onemogočeno. Važno za naš celokupen tujski promet je, da je nastavl štajerski avtoklub v Gradu posebnega uradnika za propagando, ki bo izvrševal propagandne posle tudi za našo državo ter ga bo zato mariborski klub primerno honoriral. Sekcija pripravlja čez dve leti, ko bo praznovala 10 letnico obstoja, niz družabnih in sportnih prireditev večjega obsega. — Poročilo blagajnika dr. Marina navaja za preteklo leto 117.953 Din izdatkov. Za prihodnjo poslovno dobo predvideva proračun izdatkov Din 115.970 in prav toliko dohodkov. Sek-

cija je pripravila čez dve leti, ko bo praznovala 10 letnico obstoja, niz družabnih in sportnih prireditev večjega obsega. — Poročilo blagajnika dr. Marina navaja za preteklo leto 117.953 Din izdatkov. Za prihodnjo poslovno dobo predvideva proračun izdatkov Din 115.970 in prav toliko dohodkov. Sek-

cija je pripravila čez dve leti, ko bo praznovala 10 letnico obstoja, niz družabnih in sportnih prireditev večjega obsega. — Poročilo blagajnika dr. Marina navaja za preteklo leto 117.953 Din izdatkov. Za prihodnjo poslovno dobo predvideva proračun izdatkov Din 115.970 in prav toliko dohodkov. Sek-

„Cigani“ v Rokodelskem domu

Letošnja sezona »Rokodelskega odra« je menda izmed vseh dosedanjih najbolj živahna, saj ni skoraj nedelje, da se ne bi napolnila društvena dvorana, ki postaja z odrom vred kar pretresna. Tudi Dolinarjevi »Cigani«, malomešna igra v treh dejanjih, so sredi predpustnega časa privabili v Rokodelski dom toliko občinstva, da so napolnili dvorano do zadnjega kota. Ni čudnega »Cigani« so res privlačni ljudski kos, ki riše v kričavih barvah predvojno življenje v malem mestu z vsemi onimi posebnostmi, ki se jim mora človek smejati. Malomeška inteligenca s svojim preganjanjem časa in avanturami, ljudskimi veselicami, z izredno cigansko zaedvo, inspekcijo sodišča in v komični situaciji dozorel in srečen razplet ljubezni med mladim avskultantom in gostilničarsko hčerjo — psevdonimni Dolinar je bil kos takim razmeram — so res življenjsko risane, včasih celo nekoliko grobo, dasi je režijski svinčnik mnogo ertal. Igra sama je tedaj že vlekla, še bolj gotovo radovednost, kako jo bo podal priljubljeni in priznani komik Janko Novak, ki jo je režiral. Reči moramo, kar je prišlo tudi občinstvo ob odprti sceni in ob koncih dejanj, da so igralci in igralkle svoje vloge res mojstrsko obvladali. Gostilničarjev sodni inspektor je bil tako življenjski, da si boljšega — vsaj na ljudskem odru — sploh misliti ne moremo, Gannonijev sluga Brenk ni za njim prav nič zastajal. Novak o igralce Cvetan, je že s svojim pojavom pridobil vse, kot Mozol in cigane pa še zlasti; Costnikov zdravnik in odvratnik Milana P. z Bertonejevimi avskultantom in pa Sarčevim sodnikom so znova potrdili, da je v njih res »teatrskac kri. Prav tako moramo priznati, da so se tudi igralkle dobro postavile, zlasti Anica z materjo gostilničarko in igralko Cvetano. Ciganska družina je pa bila res, kakor da je zalotil originalni Brenk kje prave Reicherje. — Ob napredku, ki ga je pokazal v letošnji sezoni Rokodelski oder, bi sedaj je želeli, da bi nam v bodoče nudil tudi kaj resnega. Ali bi ne bilo prav in primerno, če bi občinstvu, ki ga stalno obiskuje, pokazal v seriji predstav razvoj naše drame izza Linhartar pa do novejših del, kar naj bi združili s primernimi predavanji. Tako ne bi Rokodelski oder samo zaval, temveč tudi vzgajal, česar ne sme izpustiti iz svojega programa.

cija je znižala bremena članstvu in sicer se letna članarina zaža od 600 na 500 Din, vpisnina od 300 na 200 Din, za izredne od 150 na 100 Din. Članarina kola avtomobilistov ostane 300 Din. Vršile so se nato nadomestne volitve za nekatera funkcijska mesta, ker se po statutih voli odbor na dobo treh let. V odbor se izvolijo dr. Ljopold, dr. Marin in Hinko Pogačnik, v nadzorstvo dr. Gorišek, Gustav Scheurbam in Bogdan Pogačnik, v sportno komisijo Attems, Pugl, Friedrau, dr. Primer, inž. Wolf in Ornik.

Revija strelecv

V prostorih kavarne Jadran so zborovali delegati mariborskega okrožja strelskih družin. Občni zbor je vodil polkovnik Putnikovič. Udeležili so se ga poleg številnih delegatov oba okrajna načelnika, magistratni svetnik Rodoček in drugi predstavniki. Mariborsko okrožje šteje 21 strelskih družin. Poročila odborovnikov so podala sliko zadovoljivega stanja in živahnega dela. Izvoljen je bil nato sledeči odbor: predsednik polkovnik Putnikovič, podpredsednik dr. Marinič, tajnik Reja, blagajnik Lovšin, člani: Kajzer, dr. Vauhnik, Bogdan Pogačnik, Ferdo Pinter, dr. Fornazarič, Udo Kasper, Vidmar, inž. Dračar, inž. Černz, Pogačnik (Ruše), dr. Pučnik (Slov. Bistrica), Mejovšek (Hotinja vas), Samobor (Sv. Marjeta) in Berce (Svečina). Delegata sta polkovnik Putnikovič in Lovšin.

Sadni izvoznicarji

člani Zadruga sadnih trgovcev in eksporterjev, so se zbrali danes ob 14 v prostorih hotela Orel v lepem številu, da prisostvujejo I. rednemu občnemu zboru. Predsedoval je agilni predsednik veletrgovcev Srečko Krajnc iz Pesnice, udeležili pa so se ga tudi odlični predstavniki oblasti in mestne občine in gospodarskih organizacij. Poročilo predsednika je pokazalo izredno veliko važnost lastne organizacije izvoznicarjev. Ze kratkodobno delovanje zadruga je prineslo članom v letošnji sadni kampanji znatno korist, ker je uredilo sadno trgovino ter izločilo škodljivo šušmarstvo in nestrokovno prekupevanje, ki je našemu sadnemu izvozu prineslo tolike škode. Sklepi, ki so jih zborovalci sprejeli, dajo povod k upanju, da bo delovanje zadruga v prihodnjem letu še uspešnejše in koristnejše.

Glasbena Matica svojim prijateljem

Glasbena Matica je priredila sinoči svojim prijateljem in svojemu članstvu v dvorani Narodnega doma družabni večer, ki je nudil številnim gostom poleg neprilipno prijetne zabave tudi lep umetniški užitek. Nastopil je pod vodstvom dirigenta Vasilija Mirka celoten pevski zbor Glasbene Matice, ki je izvajal nad vse uspel dobor uro trajajoč koncertni program. Mešani zbor je odpel veček jugoslovanskih narodnih, ki so jih peli Matičarji že na zadnjem koncertu v korist Pomožne akcije. Moški zbor je nato nastopil z dvema zelo efektinima narodnima z Dolžnjice in Notranjske, dočim je ženski zbor zapel eno gorensko, eno prekmursko in priško. Pester folklorističen spored in dovršeno petje je vzbudilo pri hvaležnih poslušalcih oduševljenje in vsestransko priznanje neumornim Matičarjem. Po koncertu se je razvila domača in vesela zabava.

Samoumor tujskega legionarja

Pred dvema letoma se je vrnil iz francoske tujске legije 36 letni pekovski pomočnik Otmar F. Nemirna kri in želja po pustolovčinah ga je gnala v svet, ki ga je pa razočaral, kakor toliko drugih. Vrnil se je nazaj v Maribor duševno in telesno strit ter se nastanil pri svoji materi, bišnici na Aleksandrovici cesti. Ni se pa zamogel več oprijeti rednega življenja, nemirna kri mu ni dovoljevala stalnega in enoličnega posla. Ze leto je bil brez dela, kar je tako delovalo nanj, da si je včeraj končal bedno življenje na vrvi. Obesil se je na podstrežju svinjaka na dvorišču. Našli so ga pa še danes dopoldne, ko ga je iskal brat po celi hiši ter odkril slednjč že trdo truplo v zanki viseče na tramu. Policijska komisija, v kateri so bili zdravniki dr. Zorjan, podnadzornik Nešič in Saksida, je ugotovila dejanski stan ter odredila prevoz v mrtvašnico.

Zetev smrti

Mrtvaški zvon je oznanil danes jutruja, da je preminul v bolnišnici 65 letni železniški upokojevec g. Jurij Čepe. Pogreb blagega pokojnika bo v torek ob 15 iz mrtvašnice na frančiškansko pokopališče. Naj počiva v miru — željučim naše sožalje!

Sportne vesti iz države

Zagreb, 19. febr. 3. Prijateljska tekma med Haškom in Concordio je končala s 4:0 za Hašk.

Belgrad, 19. febr. 1. BSK je danes premagal v odlični igri tukajšnjega BASKA ter si priboril pokal poljskega poslanika. Tekma je bila izredno ostra ter je po vsem izgledala kot priprava za tekmovalanje v državnem prvenstvu. BASK ni bil kot renomiranemu nasprotniku ter je gladko podlegel z rezultatom 3 : 1 (2 : 1). Kljub hudemu mrazu se je na igrišču zbralo okoli 5000 oseb, med katerimi je bilo precej uglednih osebnosti iz belgrajskega diplomatskega zbora. Po končani tekmi je tukajšnji poljski poslanik g. Schwarzburg-Günter osobno izročil zmagoslavnemu klubu svoj pokal.

Subotica, 19. febr. 1. Jugoslavija : ZAK 4 : 2 (2 : 2).

Belgrad, 19. febr. 1. Danes dopoldne je bila konferenca vseh nogometnih podzvez, ki jo je sklical upravni odbor jugoslovanske nogometne zveze. Razpravljali so o navodilih za osnovanje orednje kartoteke za verifikacijo članov JNZ, o cenah vstopnic za medklubne tekme, o vprašanju zveznega službenega organa, o državnem prvenstvu A in B cone in o vprašanju sodnikov. Po dolgotrajni razpravi, v kateri je posegel tudi ljubljanski delegat Kurel, je bil sprejet sklep, po katerem naj bi se osnovala centralna kartoteka. Zvečer se konferenci nadaljuje.

Zahteve bančnih uradnikov

Belgrad, 19. febr. 1. Belgrajska podružnica zveze bančnih, zavarovalnih, trgovskih in industrijskih uradnikov je imela danes redni občni zbor, na katerem je bil izvoljen novi odbor. Sprejeta je bila resolucija, v kateri se v glavnem zahteva ukinitve nadurnega dela, ustavitve redukcije plač in redukcija inozemskih uradnikov. Resolucija pravilko zahteva za delovanje obrtnih sodišč, da se normirajo kazenske odredbe za delodajalce, da se izvede obvezno pokojninsko zavarovanje za vse privatne uradnike, da se stavi v veljavo drugi člen zakona o zavarovanju delavcev. Stanovanjski vprašanje naj se reši s prislilnim znižanjem najemnin in z zakonom o zadrukah za zidanje stanovanjskih hiš.

Učitelj in duhovnik v šoli

Na zadnjem običnem zboru reškega fašja je tajnik Gherbas (Gerbac) v svojem govoru obravnaval šolsko vprašanje v reški pokrajini. Pritoževal se je, da se v reški pokrajini kakor tudi po vsem Primorskem nastavlja učiteljske, ne pa učitelji, ki bi lahko mnogo bolj uspešno delovali tudi izven šole. Učiteljske se čutijo po večini osamljene in zato tudi ne poučujejo z navdušenjem, ki bi bilo potrebno, in zato je njihov uspeh tudi toliko slabši. Izven šole pa se ne morejo udeleževati in tako so otroci prepusteni samim sebi ter govorijo v slovenskem oziru na hrvaškem jeziku. Treba bi bilo privabiti moške učiteljske moči na Primorsko. Zato pa so potrebne posebne ugodnosti, katerih naj bi bili deležni učitelji. V ta namen naj se tudi na Primorskem uveljavi najnovejši odlok prosvetn. ministrstva, ki je doslej veljal samo za Južno Tirolsko. V smislu tega odloka imajo učitelji, ki so službovali najmanj pet let v nemških krajih, pri nastavljanju

in premestitvi na lastno prošnjo prednost pred drugimi učitelji. Poleg tega se jim leta, ki so jih odslužili na Južnem Tirolskem, pri napredovanju štejejo za enotretinsko pomnožitvijo. Končno ustvarja ta dekret 30 mest verskih učiteljev, to je duhovnikov, ki so seveda določena za duhovnike italijanske narodnosti.

Nujno je potrebno, da se ta odlok raztegne tudi na Julijsko Krajino. V smislu zahtev reškega fašističnega tajnika bi torej tudi na Primorskem prišlo 30 italijanskih duhovnikov, ki naj bi poučevali verstvo v italijanskem jeziku, in sicer v slovenskih oz. hrvaških krajih. Kakor smo že zadnjič poročali, se je Vatikan uprl temu odloku in naročil tirolskim škofom, naj ne dovolijo jurisdikcije novim duhovnikom iz Italije. Toda oblastva so si pomagala na ta način, da so vplivala na tridentanskega škofa Endričevića, da je premestil 11 italijanskih duhovnikov iz italijanskih krajev lastne škofije v nemške.

Istrski kmet prihaja ob zemljo

Hud gospodarski udarec za naš narod v Italiji je bila odprava ono malo občinske avtonomije iz avstrijskih časov. Kakor je bila ta sicer neznatna, vendar je pripomogla, da so se našo občino v predvojnem času rešile nadvlade italijanskih mest. Z razumnim in skrbnim gospodarstvom so začele občine zidati prve narodne šole, vodnjake, ceste itd. Ljudstvo si je pripravljalo s tem najnujnejše pogoje za svoj narodni obstanek. Gospodarski napredek je bil tudi predpogoj trdno zasidrane narodne borbe. Narod se je pričel šolati sam v vseh ekonomskih panogah. Na ta način se je zbudilo tudi zanimanje za združeno organizacijo, ki je šla v naravi Slovencev in Hrvatov iz časov lastnega celokupnega združenega življenja. Ljudstvo si je pričelo v prvi stopnji samo gospodariti in se otreslo tujega varstva. V tem obdobju ravno velika važnost občinske avtonomije, ki je tudi družinskemu življenju najbolj podobna. Za slovenski narod so bile občine s svojimi oblastnimi župani prve državotvorne celice. Zato se pa mora smatrati odpravo občinske avtonomije kot napad na samo narodnost.

Italijani, ki niso imeli v svojem kraljestvu nikake samostojne občinske oblasti, so to uvideli in so hoteli v okupiranih primorskih deželah z uveljavljeno novotarijo: preuredba občin, degradacija županov, da so postali ti enostavni uradniški politični oblasti. To pa je imelo za posledico visoke občinske stroške in propast občinskega gospodarstva. Občinske doklade, pristojbine (na pr. 40 lir od vsakega za dom zaklanega prečista) so tako velike, da jih še 10% občanov ne more zmagovati. Letos se je dogodilo v selu Zerki pri Pazinu, kjer je bilo tu nekdanje še med vojno 15 dobrih posestnikov, da niti eden ni zaklal prečista za dom, ker so jih morali prodati, da se rešijo eksekutorja.

Na papirju stoji ukaz, da morajo namreč povsod župani (občinski komisarji) služiti brezplačno. Župani v resnici prejemajo plačo, si delajo komisije po volji. Naročujejo tiskovine v ogromnih količinah, da se s provizijami bogato odškodujejo. Vlada jih prestavlja prav pogostoma iz novih pokrajin v stare ali narobe, tako da jih eploh nikdo ne more kontrolirati. Zato se tožijo tudi italijanske občine. Potem so se spravili na zadruge. O tem smo že poročali. V nekaj letih so izginili »Združene zvezec v Trstu, Gorici in mnoge hranilnice in posojilnice. Propadle so vloge — in naši vlagatelji so ostali v nakritičnejših časih brez vsakih sredstev. Manjše raiffeisenovske so fuzionirali zato z večjimi italijanskimi denarnimi zavodi. Vloge teh se sedaj izplačujejo in nikoje ne ve, kdaj bo temu koncu in kakšen bo ta. Plačilna moč dolžnika je radi kritičnih gospodarskih razmer od leta do leta vedno bolj padala. Poskusili so že marsikje s konverzijo kratkoročnih kreditov v večletne amortizacijske — pri zadrukah in pri zasebnih upnikih. Agrarni kreditni zavod za Julijsko Benečijo je pa izvrševal te denarne transakcije zadnja leta. Več milijonov lir se je na ta način preneslo in posestniki so plačali ogromne vošte stroškov. Zaslužili so pa največ posejvalci in notariji. Denarna sredstva iz agrarnega kredita so bila kmalu izčrpana — in ta je ustavil nadaljnje izplačevanje kreditov.

Novi upnik je naravno pričakoval redno plačanje obresti in amortizacijske glavnice, pa je bil razočaran. Kriza v vinogradu in pa praveški davki so povzročili novo zadrego. Družbe za prodajo zemljišnih dolžnikov se po Istri največkrat niso mogele izvršiti, ker ni bilo kupcev. Insolvenca je bila splošna. Zato se je pojavila tudi kriza v ravnateljstvu »Cassa centrale (Združena zveza) v Pulji.

To nad vse žalostno stanje tudi centralna vlada v Rimu ni mogla dalje omalovaževati. Posegla je vmes država s posojilom na nizke obresti in z amortizacijo glavnice na dolgo let; dolžniki agrarnega kredita so postali odvisni naravnost od države.

— Doraščajoča mladina naj zavziva zjutraj kozarec naravne »Franz-Josefov« grenčice, ki dosega vsled svojega učinkovanja kot čistilo želodca, črev in krvi zelo zadovoljive uspehe pri deklicah in dečkih. Na otroških klinikah se uporablja »Franz-Josef« voda že pri malih, češče zelo zaprtih bolnikih. »Franz-Josef« grenčica se dobiva v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Morski kit ni riba, ampak spada v vrsto sesalcev ter ima gorko kri.

Prvi klavir je sestavil leta 1709 Italijau Bartolomeo Cristofori; nazival ga je pianoforte.

Koristen pouk. Belgijski prosvetni minister je predpisal z novim letom za vse ljudske, meščanske in srednje šole nov obvezen predmet. Dečki in deklice morajo pridobiti »koristno in praktično znanje, ki je neobhodno potrebno v sedanjih razmerah«. Obsežen učni načrt predpisuje med drugim za mlajše razrede: učinkovito umivanje umazanih rok s kemičnimi sredstvi, zatiranje madežev na obleki in pohištvo, zapiranje uhajajočega plina in za višje razrede: spajanje kovin, elektrotehniška popravila, nauke o stroju radiosprejemnikov itd.

in je umrl še med prevozom v bolnišnico, med tem ko so Scientija operirali in upajo, da mu rešijo življenje. Tatu so med tem časom zasledovali meščani in miličniki. Končno se je zatekel v neko vožo, kjer so ga zgrabili. Že ukleknjen je med potjo iztrgal stražni revolver in skušal streljati. Vnovič so ga razorožili. Nato je z izredno spretnostjo drugemu miličniku potegnili bodalo izza pasu. Toča opazili so ga pravočasno in zopet razorožili.

★

Granata ga je razkosala. Na vrhu Sv. Mihaela je 35 letni delavec Martin Vizintin našel granato in jo je hotel izprazniti, da bi prodal razstreljivo. Granata je eksplodirala in ga popolnoma raztrgala.

Bencinska svetilka je eksplodirala v rokah Petra Lebena iz Idrije in ga budo ranila. Prepeljan je bil v nevarnem stanju v gorško bolnišnico.

V Vrhopolju je ogenj uničil tri hiše in napravil škodo za 40.000 lir. Začelo je goriti v hiši Ivana Gamento, odkoder se je ogenj razširil na hišo Josipa Božiča in Franca Premrla.

Na Vitovljah nad Sempasom je zgorel senik Ivana Gradna, ki trpi 5000 lir škodo.

Dalmatinski krožek v Trstu je priredil v soboto ples, ki so ga obiskali tržaški prefekt Tiengo,

Novo represalije na Koroškem

S Koroškega je prišla vprav neverjetna vest, da je bil odpuščen iz službe voditelj skupnih koroških slovenskih pevskih zborov g. Janez Kropivnik z Brnce v Ziljski dolini. Zaposlen je bil v lesni industriji pri tvrdki Katz & Klump na Brnci. G. Kropivnika smo vzljubili vsi, ki smo ga imeli priliko spoznati, ko je vodil na turneji koroških pevcev v mesecu januarju koroške pevске zbornice po slovenskih mestih. Posebno smo se divili tedaj pevskemu zboru z Brnce, katerega je Kropivnik tako siljano izveščal, da velja za enega najboljših koroških zborov. Za Kropivnika, ki mora vzdrževati svojo sestro in staro mater, pomeni odpust iz službe naravnost ogroženje eksistence.

Ze ob nastopu turneje so Kropivniku zagrozili, da bo ob službo, čim gre s pevev v Jugoslavijo. — Vendar tem grožnjam nikdo ni mogel prisojati resnosti; poseba pa ne, ker se je vsa turneja vršila in zaključila kot dostojna kulturna manifestacija koroških Slovencev, za katero so celo zagrizeni nemški in Nemcem prijazni listi našli lepe besede priznanja. Uradni zastopnik avstrijske republike v Ljubljani, generalni konzul g. Orsini-Rosenberg, je pozdravil pevsko turnejo, češ da taki pevski obiski zelo mnogo prispevajo k vedno tesnejšemu sodelovanju narodov in držav; da pesem in godba vezeta

župan Pitacco, predstavniki tržaškega armadnega zbora in divizije, nadalje general Brandt itd. Na odru so reproducirali benečansko ložo v Trogiru z benečinski levi.

Tržaški promet je znašal v preteklem mesecu 2.447.875 stotov (lani v istem času 2.917.103).

Saniranje zavoda Banca di Credito v Trstu gre prepočasno od rok in tržaški »Piccolo« poziva kapitaliste, naj v interesu splošnosti podpisajo še 200 tisoč lir nove osnovne glavnice, ki je potrebna. — Banka rabi vsaj dva milijona učinkovitega denarja. Vlagatelji so do sedaj pristali na poseben način vinkuliranja vlog v znesku 16 milijonov lir.

„Mlada Soča“ razpuščena

»Mladinsko podružnico Soče« v Ljubljani, ki se je osnovala lani, je banska uprava razpustila z motivacijo, da so nekateri člani pod imenom primorskega društva skrivaj vršili komunistično propagando.

Obični zbor novomeske »Soče«. Dne 26. februarja ob 14 so bo vršil pri g. Kavčiču (Koklič) obični zbor primorskega društva »Soča«, podružnice v Novem mestu. Dnevni red: 1. Čitanje zapisnika zadnjega običnega zbora; 2. poročilo odbornikov; 3. nastopniška, blagajničarke in predsednika; 4. predavanje (ravnatelj Mervič): Strossmayer — Jugoslovan nekdanj in sedaj; 4. volitve novega odbora; 5. službnosti. Vljudno so vabijeni vsi emigranti. — Odbor

Glede na zavoženo gospodarsko politiko ni nikakega upanja, da bi ta akcija uspela in rešila istrskega kmeta; pač pa se bo zgodilo baš nasprotno. Kmet je že danes zaseli v popolno odvisnost od države. Kmalu pride čas, ko bo država tudi pravna lastnica istrskih posestev in bo z njimi svobodno razpolagala ter naselila lahko nanje italijanske kolone. Za kolonizacijo pride v poštev samo boljša zemlja, na kameniti kraje Italijani ne bi šli. Izbrane so za kolonizacijo glavne doline in ravnine pod Učkom od Boljuna proti Cepiču in dolina Raša. Osušenje Cepičkega jezera je bil početek te akcije. Na vrsto pride nato dolina pod Buzetom in ravnina pod Motovonom — z ono od Boruta proti Pazinu. Na zapadni strani dežele se to itak že pripravljajo ob reki Mirni. Ti kraji so primerni za pridelovanje žita, ker je zemlja globoka. Za vinogradništvo bi ostala južnozapadna Istr. Severni del s Krasom in reško dolino je namenjen za italijansko vojaško granico.

Strašna nesreča v čistilnici olja

Preteklo sredo se je v čistilnici olja pod Škednjem pri Trstu zgodila strahovita nesreča, ki je zahtevala sedem človeških žrtev. Ko so polnilni kompresor Diesellovega motorja, je nastala strahovita eksplozija. Na mestu so bili ubiti podravnatelj dr. R. Mari, star 33 let, kemik dr. Josip Rebeck-Galante, star 41 leto, tehnični uradnik T. Russo, star 28 let, tehnik E. Rizzi, star 44 let, strojniki Ivan Simčič, star 35 let, P. Tappeiner, star 25 let in Anton Dolgan, star 62 leti. Ranjeni so bili Albin Toscan, Marij Zerjal, Franca Pohar, Ivan Pohlen. Preteklo soboto so jim Tržačani priredili veličastno pogreb, katerega se je udeležilo okrog 50.000 ljudi.

Zaradi legitimacije v zapor

V neki vasi na Vipavskem so orožniki ustavili kmeta, ki je pred svojo hišo napajal živino. Vprašali so ga po identitetni izkaznici, ki je v Italiji obvezna. Kmet je seveda pri sebi ni imel. Orožniki so ga takoj aretirali in odgnali v zapor.

Kako pride financar do denarja

V neki vasi na Tolmuskem se dogaja tole: Finančni stražniki ga prav radi srkajo v neki gostilni ob cesti. Ko nimajo denarja, da bi plačali vino in jed, grejo na cesto in čakajo na avtomobile, da bi jih ustavili in soferjem naložili denarno kazen radi prehitre vožnje. Vseeno jim je, ali je sofer res prehitro vozil ali ni. Soferji plačajo kazen, čeprav niso krivi, samo da jih financarji pustijo naprej. Zgodilo pa se je, da je tam mimo privozil neki videnski grof. Tudi od njega so financarji zahtevali denar, da bi lahko šli na malo južino. Toda grof se je nepriznava uprl, vendar je po dolgem prekanju kazen plačal in pozneje vložil pritožbo. Kazensko postopanje je trajalo več mesecev, grofu je država tudi vrnila denar, toda pri tem je imel mnogo več stroškov, kakor bi sicer trpel radi denarne kazni. Zato pa posledje soferji plačujejo denarno kazen, da bi ne imeli sicer še več stroškov.

Lesno skladišče v ognju

V soboto zvečer je nastal silen požar v znamenem lesnem skladišču pod Škednjem pri Trstu. Prišlo je goriti skladišče 2000 kvadr. metrov, ki je last tvrdke M. & M. Matathias. Prišli so takoj na pomoč gasilci iz Trsta, vendar je ogromna topa z vsem lesom pogorela do tal. Škoda znaša okoli pol milijona lir. Strahovit je bil pogled na skladišče in na Škednji, ki ga je ogenj obseval.

Tat je ustrelil dva stražnika

Tržaški detektiv Karl Marchesini, star 28 let in policijski stražnik Josip Scienti, sta v ulici Raffineria zagledala Karla Bonavia, nevarnega tatu, ki je nedavno ušel iz tržaške ječe. Planila sta nadenj in ga hotela aretirati. Tat je podrl oba na tla in med pretiranjem iztrgal stražniku revolver iz rok ter pričel streljati na oba. Marchesini je bil smrtno nevarno ranjen

Otvoritev ljubljanske carinarnice

Ljubljana, 19. februarja.

Neskončno dolga so bila prizadevanja, prošnje in pogajanja za ljubljansko carinarnico, predno se je v resnici pričela graditi, kljub temu, da je bila Ljubljana carinarnica na moč potrebna. Kdor je kdaj videl, kako zabasani, nerodno utesneni prostori so bili oni, ki jih je doslej na tovrstnem kolodvoru imela v uporabi carinarnica, ta pač razume, kako so se razveselili tako uradniki in cariniki, kakor poslovni ljubljanski svet, ki je dnevno imel opravka na carini — ko je naposled bila graditev nove carinarnice v Ljubljani pred dvema letoma zagotovljena.

Danes stoji ob novi Vilharjevi cesti, ki je že sama na sebi ponos nove Ljubljane tam za kolodvorom, ponosna carinarnica, dogotovljena. Razen uradnega poslopija, ki stoji tam, kjer so nekdo zevalo v obupno dolgočasje smrdljivih jam in konjskih hlevov lesene barake železniške delavnice, je sezidanih onstran Vilharjeve ceste tudi cela kolonija lepih stanovanjskih hiš za uradniško carinarnico. Za kolodvorom je z novo carinarnico nastalo malo novo mestec. Čim začne carinarnica v novih prostorih tudi poslovati, bo Vilharjeva cesta postala na moč živahna. Kmalu bodo tam sezidane še druge hiše. Zato je seveda razumljivo, da se je cena sveta tam zadaj za kolodvorom dvignila, da se že oglašajo vedno novi ljudje za stavbišča ob novi Vilharjevi cesti, ki je v vsej dolžini tlakovana in kanalizirana.

Dve leti se je gradila carinarnica. Danes se je izvršila slovesna otvoritev poslopij. Ob tej priliki so se zbrali v novi carinarnici večinoma vsi uradniki cariniki z upravnikom g. Mijuškovičem na čelu, mestni župan dr. Puc ter mnogi drugi zastopniki naših gospodarskih organizacij in ustanov ter nekaterih važnejših državnih uradov.

Mestni župan dr. Puc je ob tej priliki v daljšem govoru povdaril veliko potrebo carinarnice, ki jo je zgradila mestna občina z mnogimi žrtvami in po mnogih zaprekah. Osem let se je boril ljubljanski občinski svet za to stavbo, dokler ni bil končno junija 1931 položen temelj stavbi in s tem končani vsaj najvažnejši zunanji napor za zgradbo carinarnice. Mestna občina je za carinarnico žrtvovala 9 in pol milijona dinarjev, za tlakovanje cest, ki jih je bilo treba urediti v zvezi z novo carinarnico, pa posebej 25 milijonov dinarjev. Župan se je zahvalil direktorju carin, Konradu Šmitu, dalje železniški upravi, arhitektu Špinčiču ter Stavbnim družbi, ki je carinarnico sezidala. Nato je župan vso stavbo ter stanovanjsko kolonijo slovesno izročil upravni-

ku g. Mijuškoviču z željo, da bi nova carinarnica bila v korist in blagor naroda in države.

Upravnik Mijuškovič je v imenu države sprejel od mestne občine ljubljansko carinarnico v oskrbo in upravo ter pri tem izrazil svoj ponos, da bo lahko uradovni v eni najlepši carinarnici, kar jih premore Jugoslavija. — Daljši govor je imel tudi finančni ravnatelj dr. Valjavec.

V imenu TOI je govoril g. predsednik Jelačin. Ker je bila carinarnica za naš trgovski svet čisto nova ustanova, je pač razumljivo, da je bilo sprva med carinarnico in poslovnim svetom veliko razprtij, veliko nesoglasja, sem in tja morda tudi kričev. Toda obe strani sta pokazali dovolj dobre volje, da so se te trdote polagama v 14 letih znatno omilile. Zato se ob novi stavbi, ki je ob enem živ primer, tako pobijati brezposelnost, veseli tudi poslovni svet ter jo pozdravlja z željo, da bi v enotnosti in sporazumnem prizadevanju premagovali vse težave.

V imenu bana je govoril načelnik dr. Orel, v imenu pošte pa ravnatelj dr. Tavzes. Zadnji je izrazil željo, da naj bi zdaj naše skupne zdeli in prizadevanja šla za tem, da tudi pošta dobi v Ljubljani blizu kolodvoru svoj novi prostorni dom, kjer bi se lažje prosto razmahnila.

Gostje so potem ogledali vse prostore carinarnice, nato pa so bili povabljeni k bogato pripravljenu prigrizku. Slavnost se je zaključila opoldne.

60 letnica zanimive knjige

Februarja 1870 je tržaški rodoljub, finančni svetnik Jožef Godina-Verdeček razposlal po Slovenskem »Vabilo na naročbo« knjige o zgodovini Trsta, katero se je lotil tedaj pisati in izdati v majhnih »mopiših«. Delo je naraslo na 482 strani in se končalo leta 1872, obhaja torej 60 letnico. Še se pri okolišnih nahaja kak izvod, shranjen s pieteto in skrbjo. Za 60 letnico navedimo Godinove zaključne besede, danes začuda aktualne: »Vidi se, da naši Slovenci v okolici (kjer je rajski dr. Zupan pridno iskal dobrih slovenskih besedi in izrazov, in kjer bi jih morali sicer iskati zlasti v Škednju, prav tako tudi tisti gospode, ki sestavljajo sedaj v Ljubljani slovensko-nemški slovar), premenjavajo počasi svoj jezik in svojo obleko z jezikom in z obleko meščanov; in temu je vzrok ubošvo... kakor tudi vedno razprostiranje mesta proti okolici, v katerem so prisiljeni iskati si kruha, tedaj neprostani njih dotik in obhod z Lahi, v katero se bodo na zadnje, kakor se zdeva, povsem spremenili, če se sicer bližnji Kranjski ne obnese, kakor jej mi želimo, da si pomaga sebi in pa njim — da varuje sebi in še ob pravem času tudi njim narodnost, ki še jako trpi pod gošpodstvom zgoraj omenjenih svojih zatiralecve«

Globoko potrti naznanjamo pretužno vest, da je naš srčno ljubljani soprog, oče, brat, stric in svak, gospod

Blaž Setničar

usnjarski mojster

dne 19. februarja nenadoma umrl. — Pogreb nepozabnega bo v torek, dne 21. februarja 1933 ob 4 popoldne od doma žalosti. Sv. Petra cesta št. 78, na pokopališču k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 19. februarja 1933.

Žalujoči ostali.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.

Umrla je najina ljuba sestra

LIDIJA

Na njeni zadnji poti jo spremimo v ponedeljek, dne 20. februarja ob 4 popoldne izpred mrtvašnice Splošne bolnišnice.

V Ljubljani, dne 19. februarja 1933.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani

MARIJA in NELI JUGOVIC.

Nemci in Švabi pri nas

Za naše Korošce zahtevamo iste pravice!

V zadnjem času se nemški tisk vedno bolj zanima za usodo nemške narodne manjšine v Jugoslaviji. Za drugimi listi je tudi »Germania« v svoji številki 8. febr. t. l. objavila članek »Nemštvo v Jugoslaviji«. Članek izpodbija neko drugo bolj ugodno poročilo o položaju nemške manjšine pri nas, ki je po njegovem zatrdilu oficijoznega izvora, in trdi, da se položaj Nemcev v Jugoslaviji posebno v kolikor zadeva šole, prav nič ni izboljšal. Meščanske šole se niso bile odprte, čeprav je prosvetni minister obljubil, da se bo to zgodilo do 10. jan. t. l. Tudi izvedba ugodnejše naredbe glede ljudske šole ni prinesla zaželenih uspehov, tako n. pr. se je Nemcem posrečilo odpreti na Stajerskem samo eno šolo, in sicer v Celju, medtem ko niso oblastva odobrila nemških manjšinskih šol v St. Lovrencu, v Konjicah in na Dobrni. Poleg tega ne smemo pozabiti, da nima pol milijona lojalnih nemških državljanov niti ene nemške gimnazije, ne nemške realke. Posebno hudo napačna list utrakvistične šole, češ da so ta prav za prav potujevalnice. O pravicah, ki jih Nemci uživajo pri nas, list ne poroča, tako da dobi bralec vtis, da je obstoj nemške manjšine v Jugoslaviji ogrožen.

V odgovor nemškemu listu navedemo samo nekaj dogodkov iz življenja nemške manjšine pri nas: Nedavno so si Nemci osnovali nov dnevnik, ki izhaja opoldne in je v prvi vrsti namenjen nižjim slojem nemškega prebivalstva, ki si ne morejo privoščiti vodilnega glasila »Deutsches Volksblatt«. List stane 50 par in če se ne motimo, v Jugoslaviji sicer ne obstoji list, ki

bi ga mogli dati po tako nizki ceni! To je »Deutsche Zeitung«, ki izhaja zdaj v isti založbi kakor omenjeni »Deutsches Volksblatt«. Naj se omenimo, da si niti Slovenci, ki smo vendar sestaven del države in ne narodna manjšina, ne bi mogli privoščiti tako reprezentativnega glasila kakor je »Deutsches Volksblatt«.

Preteklo nedeljo je Schwäbisch-deutscher Kulturbund organiziral v Novem Sadu, praznik nemških narodnih noš, ki je vprav sijajno uspel, tako da je bil ta dan »Deutsches Volksblatt« zapisati, da je bil ta dan Švabom prava popotnica za nadaljnji boj za ohranitev nemške narodnosti. Vršili so se razni narodni plesi in nastopi. Višek je slavnost dosegla ob 10.15 zvečer, ko so zaslišali v veliki dvorani zbrani Nemci glas radia iz Stuttgarta. Stuttgartska postaja je namreč nalašč oddajala nekaj minut za Švabe pri nas. Po radiu je pozdravil zbrane Nemce iz Stuttgarta predsednik Zavoda za nemštvo v inozemstvu, dr. Wanner, v imenu nekdanje domovine. Kakšen moralen učinek je to napravilo na naše Nemce, si lahko mislimo.

Ko že »Germania« omenja nemške manjšinske šole pri nas, naj nam dovoli, da jo spomnimo na razdiralno in nemoralno delo utrakvističnih šol na Koroškem! Sicer naj se enkrat pomenimo na ves glas: Dajte Slovincem samo tiste pravice, ki jih imajo Nemci pri nas in mi bodo zadovoljni!

Glede na pozdrav stuttgartske radijske postaje bi bilo morda dobro, ako bi naša ljubljanska postaja ob priložnosti poslala podobne pozdrave našim Korošcem!

Šola, zabava in politika

v radiu

Francoska glasba

Za ta teden nam bo naš salonski kvintet predelal drugo uro francoske glasbe. Slišali bomo poleg drugih skladateljev še dela Boieldieua, Faurea, Herolda in Thomasa. — F. A. Boieldieu (Baudjé) se je rodil 1775 v Rouenu in je umrl 1834 pri Parizu. Že kot osemnajstleten mladenič je nastopil kot operni komponist z velikim uspehom v Rouenu. Tudi ko je prišel, kot naslednik Mehulov za konservatorijskega profesorja v Parizu, mu je bila sreča mila. Velik uspeh so imele njegove opere: Bagdadski kalif, »Janez Pariški«, kasneje »Rdeča kapica«, po daljšem premoru pa zlasti »Bela dama«. V celoti je ustvaril kakih 40 oper. Nekaj jih je namenil posebej petrograjski operi, kjer je bival nekaj časa kot dvorni komponist. Skladal je tudi pesmi in instrumentalne komade (zlasti za klavir in harfo). — J. B. Faure (rojen 1830) je bil v Parizu operni baritonist in pevski učitelj. Skladal je zlasti pesmi. — Ime L. J. Herold je pri nas skorajda popolnoma neznan. Živel je 1791—1833. Kot učenc Adama in Mehula je kazal velike talente in je prejel grand prix de Rome študiral je nato v Rimu in Neaplju, kjer je nastopil z velikim uspehom, prav tako tudi v Parizu. Kmalu pa se je zdelo, da je zvezda njegove sreče v zatonu. Selil se je v pariške laške na veliko opero, skladal za denar in živel v životari. Šele 1831 je dosegel ogromen uspeh s komično opero »Zampa«, leto kasneje je sledilo drugo veliko delo »Pisarska trata«, ki so jo 1871 uprizorili še 1000krat. Razen teh oper je pisal tudi baletno in drugo odersko muziko. — A. Thomas (1811—1896) je užival v Parizu zelo velik ugled kot slaven operni skladatelj in naslednik Auberjev na mestu ravnatelja konservatorija. Operi, s katerima je napravil svojo karijero sta »Mignon« (1866) in »Hamlet« (1868). Pisal je tudi cerkveno, komorno, zborovsko in solistično glasbo.

Gregorc nastopi

Ali je sploh imamo svojo lahko glasbo? Človek se pri tem nehoti spomni »kupletov«, ki so doslej tvorili našo »lahko«, »zabavno« glasbo... In vendar se zdi, da se nam tudi tu obeta nekaj novega, kvalitetnega in sodobnega. Gregorc se nam je v prvo predstavil v »Eriki«. O tem delu je bilo rečeno, da nima zadostnih operetnih, nedostaja mu pa tudi za opereto potrebnih moralnih kvalitet. Glasba pa je Gregorcova. In ta glasba se lahko pojmuje kot element zase, — ta element pa se nam je predstavil to nedeljo dopoldne v naslovu »lahka glasba«. Gregorc je ob premieri »Erike« sam izjavil, da prepušča globoko glasbeno ustvarjanje drugim. Sam da hoče ljudi razveseliti z glasbo, hoče jim dati zabave. Ne le, da je zabava dandanes hudo redka stvar in da nam je zato vsak človek, ki nas zna res zabavati, dobrodošel, — istočasno nam je Gregorc dal prve domače, slovenske popevke. Tu pa tam že slišiš kako reminiscenco iz podobne glasbe, ki so ti je polna ušesa iz radia in z vseh glasbenih centrov Evrope — kako se to imenitno sliši in vendar za radio-amaterje ni baharija —, interesantno pa se to dojam, ko slišiš motiv »narodne pesmi v ritmu popevke. Ta ali oni to zameri. Pa menim, da po krivici. Gregorc nam torej ustvarja slovensko popevko, čeprav se ga dosti ljudi brani.

ZOPET DVE NOVI POSTAJI

Novih nemških postaj še ne bo konca. Letos bo nemška državna pošta uredila še dve oddajni postaji z veliko jakostjo 60 do 70 Kw v Berlinu in Hamburgu. Začeli bosta oddajati brez dvoma že prihodnje poletje. V nekaj tednih bo stopila v obrat postaja v Trierju. Najbolj pa bo naše ama-

terje zanimala vest, da se bo osamosvojila postaja Freiburg, ki že zdaj tako zelo moti Ljubljano. Ojačiti jo nameravajo na 5 Kw in pridružili jo bodo južnonemški postajni skupini (Südfunk). Namenjena bo južnemu delu Badenskega. Upamo, da se bo prej vršila švicarska konferenca in da poslušalci naše postaje ne bo treba obupati...

KITAJSKA SE MODERNIZIRA.

Radio polagoma prodira na Kitajskem. Pa je že takoj pri svojih prvih uspehih naletel na hud odpor — v gledaliških krogih. V Šangaju, Nankingu, Pekingu so amaterji vedno številnejši, zato pa tudi število posetnikov kitajskih gledališč vedno manjše. Kakor znano, je kitajsko gledališče dandanes še vedno tako, kakršno je bilo pred davnimi stoletji. In neki kitajski igralec je izjavil belvni častnikarju: »Zvočnik bo ubil kitajsko gledališče.«

RADIO KOT POLITIČNO PROPAGANDNO SREDSTVO.

Francosko radijsko časopisje ugotavlja sledeče dejstvo: Neke holandske fašistke, gospa Ellen Forest, je nedavno slavila fašizem v rimski postaji in gledalci. Bila je to torej oddaja s politično-propagandistično tendenco, namenjena prebivalstvu tuje države. Miroljubna Holandska ni protestirala. Kaj če bi jutri govorili laški antifašisti a postaje v Hilversumu v italijanski in italijanskemu poslušalstvu v Italiji? Ali bi ne nastopile nevarnosti kake diplomatske demarše.

V PRIMERU POTRESA.

V Novi Zelandiji, deželi potresov, imajo amaterji z oddajnimi postajami važno nalogo v dneh potresa. Zato so se sedaj organizirali in njih organizacija šteje 500 članov. Vsak član te organizacije mora znati sprejemati in oddajati v morzejevih znakih po 20 besed na minuto. Posedujejo prenosne oddajne postaje z oddajno jakostjo po 5 Kw.

KLICI NA POMOČ.

Ponekod so klici na pomoč po radiu zelo razširjeni. Tako so zlasti Anglija in Holandska kar lepo postavila s svojimi uspehi. Beremo, da je neke holandske bolnišnice nujno potrebovala nekoga, ki bi bil pripravljen dati kri za transfuzijo zelo težkemu bolniku. Sporočilo so oddajali po radiu in nekaj minut kasneje je dospelo v bolnišnico 28 ljudi ponujati svojo kri, da se reši človek.

RADIO V VLAKU.

V Astraliji imajo postajo, ki se nahaja v vagonu. Ta vagon se vozi po vsej deželi, se ustavlja tu in tam, oddaja nekaj plošč in se odpelje naprej. Vse osebe te »postaje« biva v drugem vagonu, ki je prvemu s postajo priključen.

izdelujejo se najnovejši modeli otroških in igračnih vozilov, triciklji, razna novejša dvokolesa, šivalni stroji in motorji Velika izbira. — Najnižje cene — Cenik franco

Tribuna F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozilov Ljubljana Karlovska cesta št. 4. 191

Več stavbnih parcel

pri kolodvoru Vižmarje, se proda. — Pojasnila: Vižmarje št. 100. (p)

ošenično moko

naših mlincev tudi največje vodilne firme in največjih izdelovateljev. A. VOLK, LJUBLJANA, Reizova cesta 24.

Pogled na sončno ameriško kopalnišče Miami med katerega židovi se je zgodil te dni razburjivi atentat na Roosevelta. Desno v ospredju je videti del kopalniških naprav, kjer je hotel Roosevelt govoriti 50.000 ljudem

Nemški škof na obisku nemške manjšine v Jugoslaviji

Škof Berning, škof v Osnabrücku, ki mu je sv. oče poveril nalogo, da nadzira dušno skrbstvo Nemcev v inozemstvu, se je pretekli teden pripeljal v Jugoslavijo. Dva dni se je mudil tudi v Ljubljani, kjer je bil gost ljubljanskega škofa. Med tem časom je obiskal tudi škofije gimnazijo v St. Vidu nad Ljubljano. Oddod se je odpeljal v Zagreb, kjer se je nastanil pri zagrebškem nadškofu in nato odpotoval v Djakovo, Beograd, Veliki Bečkerek in Subotico. V Beogradu je prešel preteklo nedeljo. Na postaji so ga pričakovali senator dr. Grassl, poslaniški svetnik Janson in konzistorijski svetnik Hegenkötter ter predstavniki nemške kolonije v Beogradu. V Beogradu se je mudil dva dni in pol, bil je gost nadškofa dr. Rodiča. Obiskal je tudi papeževga nuncija Pellegrietta, nemškega poslanika Dufour von Feronce. V spremstvu senatorja dr. Grassla je odpotoval v Zemun, kjer so ga sprejeli poslanec dr. Haas Moser, ter drugi Nemci iz Zemuna. V Franztalju je daroval škof Berning sveto mašo, po kateri je nagovoril s prične vernike v nemškem jeziku. Omenil je, da prihaja po nalogu sv. očeta. Izrazil je svoje zadoščanje, da se tukajšnji Nemci kažejo tako vdane katoliški cerkvi in tudi nemški narodnosti. Nato je podelil prisotnim svoj blagoslov. Po svetem opravilu je dr. Berning obiskal društvo ognjegašev, Kmetijsko družbo, šolo

in neko kmetško hišo. Obiskal je tudi zemanskega župnika ter se nato vrnil v Beograd.

O važnosti poslanstva škofa dr. Berninga je bila beseda na zadnjem manjšinskem kongresu na Dunaju, ko je referent v verskih zadevah sporočil veselo vest, da je sv. oče poveril osnabrückskemu škofu tako važno poslanstvo, da namreč skrbi, da bi dušno skrbstvo Nemcev v inozemstvu ne trpejo. Kako velike usluge so bili deležni Nemci od strani Vatikana si lahko predstavljamo, ako pomislimo na primer, kakšen moralni učinek bi imel na istrsko prebivalstvo kje okoli Pule, ako bi se nenadoma pojavil v njegovi sredi recimo zagrebški nadškof ali katerikoli drugi jugoslovanski škof! Upamo, da bo odlični nemški gost odnesel iz Jugoslavije kar najboljše vtise, v kolikor gre za duhovno oskrbo Nemcev pri nas.

Šneccerlisko in kolonialno blago, umetna gnojila, cement itd. itd. dobavlja

Gospodarska zveza v Ljubljani

Domáci slovenski zavod je Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani v lastni pa ač ob Miklošičevi in Masarykovi cesti.

Prejema v zavarovanje:

1. Proti požaru: a) razprostrte izdelane stavbe kakor tudi stavbe med časom gradnje b) vse premijske blago, mobilje, zvonove in »nako« c) poljske pridelke, žito in krmo
2. Sprejema v življenjsko oddelku zavarovanje za doživetje in smrt otroške »te« dalje rentna in ljudska zavarovanja v vseh kombinacijah, posmrtninsko zavarovanje »Karitas«
3. Nezgode poedincev, družtev, kolektivna delavska zavarovanja. Jamstvena in vsa moderna avtomobilska zavarovanja
4. Vlom, zvonove in steklo proti prelomu ali razbitju.

Zavaruite sebe in svoje meje edino pri domači slovenski zavarovalnici

Podnajemnik sem

Saj ne bi človek spravil te zadeve na papir, toda, po pravici povedano, nimam na svetu žive duše, kateri bi potohl svoje neusmiljeno gorje. Pa pustimo ovinke: sem stanovanjski podnajemnik, in sicer tako rekoč stanovanjski podnajemnik druge stopnje. Moj gospodar je namreč sam podnajemnik pri gospe Serafini Brumen, v dvorcu po blagopojnem c. kr. računskem feldevelbu ne vem katerega dragonskega polka. Vse dobrote in sladkosti podnajemniškega stanu uživam v dvojni meri. Moj gospodar je gospod Ivan, kakor ga kliče gospodinja, ali Zam, kakor ga kličejo v baru »Nočni ptič«, kjer vrši zaviljivo službo plačilnega. Jaz pa pišem note, oziroma, da se ne bom hvalil, jih prav za prav prepisujem. Skladatelj mi dajejo v prepis svoje umotvorje, ker sami menda ne znajo brati tega, kar so napisali. To je naporno delo, ki zahteva poleg velikega samozatajevanja in obširnega znanja kletvic še mnogo pazljivosti, sicer se lahko zgodi, da zapišeš čisto tuje melodije, ki utonejo s svojo izvirnostjo zbuditi jezo ali celo revolucijo v glasbenem svetu. Moj kabinet (kabinet je ime za prostora, ki ni soba in tudi ne stranišče) leži med sobama gospodinj in natakarka. Ko pride slednji v jutranjih urah domov, najprej izdatno večerja. Po vsem utarovanju zadnji po golaši ali praženih jetrah. Človek ne ve, ali bi se jezil nad prestrim ropotom, s katerim nočni ptič ne varčuje, ali nad prijetnim vonjem, ki ti vzbuja nizke materijalne občutke. Ko se počeno nababe, leže in smrči do dveh popoldne. Vdova je po svojem rajnem razen priitka, pokojnine in pohištva posedovala še dva fantiča.

ki sta največji barabici vse okolice. Zjutraj navsagodaj, ko bi tako rad še malo mižal, začneta igrati nogomet. Začne se strahovito bobnenje, da se tresajo zidovi in z njimi vred vsa hiša. Vrata v moj kabinet ječe v tečajih in če se pod silnim udarcem žoge odpro, zakričita igravca navdušeno: »Gol! Mati s tem kajpak ni zadovoljna — tega ji ne smem oporekati — in poskrbi za primerno vzgojo. Ta vzgoja je taka, da se sliši po vsej hiši, in včas h zaleže. Plačilni se ob tem kravalu zmerom zbudí, toda zažuda ne godrnja prav nič, nego vstane in si v omari, kjer ima železno rezervo za svoj želedec, poišče primernih grizljajev. Nato zopet leže, kakor bi se nič ne zgodilo. Samo kraval je bil kriv, da sem v neko opereto mesto valčka napisal mrtvaško koračnico, česar pa k sreči ni nihče opazil. Hvalabogu, vzkliknem, ko oddeta nogometišča v šolo. Gospodinja se nato spravi nad pospravljanje mojega kabineta. Preseliti se moram v kuhinjo, kjer lahko pazim na juho, na pismonošo in sprejemam račune, oziroma si izmišljujem primerne izgovore, če gospodinja slučajno nima drobiža. Potem delam pridno naprej. Opoldne prideta fanta iz šole. Tedaj se odpravim na skromno kosilec v bližnji delavski kuhinji. Ko sem zopet doma, se plačilni zbudí. S seestradanim glasom zahteva zajtrk. Zopet zadliš po stanovanju. Nato se začne umivati in grgrati in si mnogokrat umije tudi noge, ker se mu baje pote, kakor je izjavila gospodinja. Takrat priteče v moj kabinet skvozi špranj pod vrata voda in se nabere v veliko lužo. To je nekaj povsem naravnega, ker leži moj kabi-

net nižje kakor sosednja soba. Za te slučaje imam pripravljene stare strgane hlače, s katerimi posušim tla. Ko ne bodo več za nobeno rabo, bom predložil natakarkinju račun. Popoldne moram barabicam pomagati pri nalogah. Zal je bilo moje zemljepisno in slovnično znanje zmerom na trilih nogah; odkar pa sem zapustil šolske klopi, še teh trilih nog ni več. In ko je zadnjič mlajši od nadebudnega zaroda prinesel domov slovensko nalogo z dvakrat podčrtanim redom »slabob«, je gospodinja priletela nadme vsa zelena od jeze in mi zagrozila z odpovedjo. Odveč je, če povem, da sem nalogo v potu svojega obraza sestavil jaz. Posledica tega debakla je bila med drugim ta, da mi je plačilni povišal podnajemnino. Ob pol šestih zvečer zahteva plačilni kosilo. Ob tem času začuti najbolj divjo lakoto in ker mu z večernim jedilnim listom v nobeni restavraciji ne morejo zadovoljivo postreči, mu kuha kar gospodinja. Spet zadliš po najzgodnejših mesnih jedeh. Zavidam ga za njegov sijajni želedec. Ob pol devetih, ko sem jaz že povečerjal, zahteva malico! Tako mi teče življenje dan za dnem. Ponoči je moj gospodar, kakor rečeno, zaposlen v baru. Preudarna gospodinja je zaradi tega odstopila njegovo posteljo nekemu dimnikarju, ki se že dan producira po dimnikih. Moral sem ji dati častno besedo, da je ne bom izdal, vendar kljub temu nimam mirne ure in trepetam pred trenutkom, ko bo med njima prišlo do špektakla. Posledice bom čutil kajpada jaz. Gospodinja ima mlajšo sestro, ki zelo rada kramlja z menoj. Je pomalo blagajničarka v neki trgovini. Vendar tam redkokdaj pomaga, temveč sedi skoraj ves dan pri meni. Ne vem, zakaj se tako silno zanima zame.

Te dni je zahtevala od mene zaročni prstan. Obupan sem in bom moral najbrž opustiti prepisovanje not, ker premalo nese. Prišel sem na idejo, da bi polovico svojega kabineta oddal v podnajem. Če razdelim sobo v dve polovici tako, da potegnem po tleh črto s kredno, po stenah in alropu pa z ogljem, mielim, da ne bo nobenega povoda za kakšen prepir med menoj in novim podnajemnikom. Še bolj praktična bi bila razdelitev kabineta v dve nadstropji kakor pri spalnih vagonih II. razreda. Poizvedel bom pri mizarju, koliko takšna naprava stane, in se bom rad zadovoljil z gornjo posteljo. Zakaj ne bi imel tudi jaz podnajemnika! Če bi bila ta naprava predraga, bi enostavno oddal vse kabinet in bi do jeseni prebival kje na dvorišču ali na hodniku. Mielim, da mi tega ne more nihče prepovedati. Na hodniku na primer bi bil prav zadovoljen; vse imaš pri roki: vodo, stranišče itd. In stranke ti stoji ves dan na hodniku in politizirajo; izveš prav zanimive novice. Note prepisujem za silo lahko tudi na stopnicah, tja gospodinjina sestra ne bo prišla za menoj. Sploh bi se dalo vse urediti v splošno zadovoljstvo. Včeraj sem gospodinjini previdno razložil svoje načrte. Nekaj časa me je gledala brez sapa, oči pa so ji pomenljivo bliskale, nazadnje je napravila na čelu s kazalcem desne roke značilen krog, mi v podkrepitev slednjega neusmiljeno zagrozila z odpovedjo in zaloputnila vrata. Popolnoma sem obupal. Od tega trenutka dalje se tolažim samo z mislijo, da bom nekega dne umrl. V oporoki bom odredil, naj me pokopljejo v poseben grob, v katerem bom do sodnega dne ležal čisto sam. Najmanj deset metrov naokoli ne sme biti nobenega drugega groba.